

Stanovisko Michaely Šojdrové ke směrnici o autorském právu na jednotném digitálním trhu

Nová směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu vzbuzuje velké kontroverze. Na jedné straně si přejeme svobodný internet, na druhé straně požadujeme ochranu autorských práv. Rozumím zájmu občanů hájit svobodu na internetu i volání autorů po větší ochraně jejich práv. I já si přeji svobodný internet, ale zároveň i internet bezpečný a spravedlivý. Již dnes je užívání autorských děl regulováno v tradičních médiích jako je tisk, televize, rozhlas a nikdo se nad tím nepozastavuje. Zkrátka autorům za jejich díla platíme, i když nepřímo v ceně novin a časopisů, televizních rozhlasových poplatků a u komerčních médií v ceně reklamy. Na internetu jsme si zvykli na okamžitý neomezený přístup k čemukoli a rizika si jaksi nepřipouštíme.

Debata o copyrightu je příliš zjednodušována a v informacích, které se o ní šíří, se mísí pravda s nepravdou a zkreslenými informacemi. Některé šířené informace dokonce nevycházejí z aktuálního finálního znění směrnice, ale jsou založeny na výhradách, které platily pro původní návrh Komise. Finální znění směrnice je přitom mírnější a jasnější a zohledňuje připomínky zejména k čl. 11 a 13.

Nyní blíže k nejdiskutovanějším článkům směrnice, článku 11 a 13.

Pokud jde o čl. 11, obavy, že by se jednalo o jakousi daň z odkazu a byl by omezen přístup k informacím, jsou liché. Z textu výslovně vyplývá, že právo vydavatelů se bude vztahovat pouze na periodické novinářské publikace (nikoliv tedy např. vědecké či akademické). Vydavatelské právo se nebude vztahovat na sdílení pro nekomerční či soukromé účely (včetně sdílení na sociálních sítích) a nebude chránit holá fakta, hypertextové odkazy, ani velmi krátké úryvky z článků. Agregátoři zpráv budou moci za předpokladu sjednání licence s vydavatelem využívat celé zpravodajské články, avšak i bez této licence budou moci sdílet hypertextové odkazy i krátké úryvky z článků. Jsem přesvědčena o tom, že tato změna je přiměřená a nutná k tomu, abychom zachovali kvalitní a nezávislou žurnalistiku, která vyžaduje i dostatečné příjmy vydavatelů a novinářů.

Co se týče článku 13, pak bych v prvé řadě ráda poukázala na to, že většina platform se nový režim odpovědnosti týkat nebude. Úprava dopadne pouze na platformy, jejichž hlavním účelem (jedním z hlavních účelů) je umožnit uživatelům nahrávat a sdílet velké množství autorských děl, které platforma organizuje za komerčním účelem. Výslovně vyňaty jsou neziskové platformy (včetně wikipedie), či některá cloudová úložiště a další.

Většina občanů, kteří se na mě obrací, se obává, že stávající automatické rozpoznávací filtry jsou drahé a chybné. Těchto technických limitů jsem si vědoma. Článek 13 však neukládá platformě povinnost zavést takové filtry. Platforma má možnost s autory uzavřít licenci, a pokud ji neuzavře, musí vyvinout „nejlepší úsilí“, aby zabránila dostupnosti autorských děl na platformě. Platforma však bude muset znemožnit dostupnost jen takových autorských děl, ke kterým autor poskytl dostatečně relevantní informace. Začínající umělci se proto nemusejí obávat, že by se kvůli článku 13 nadále nemohli zviditelňovat - jejich díla budou blokována jen, budou-li si to přát.

Vyvinutí „nejlepšího úsilí“ se bude vykládat individuálně za posouzení různých okolností (včetně druhu platformy, druhu a množství obsahu, uživatelů, apod.). Jedná se o neurčitý pojem, ale ve směrnici jsou takto vágní termíny běžné. Směrnice bude transponována českou

legislativou, ve které by tento pojem měl být objasněn. Upřesnění lze očekávat i od Komise, která musí připravit Pokyny k aplikaci článku 13 a společně s členskými státy organizovat setkání mezi autory a platformami za účelem nastavení fungujících modelů spolupráce. Směrnice celkově klade velký důraz na přiměřenost, na vyváženost práv a spolupráci autorů s platformami. Některé (v zásadě začínající a menší) platformy budou spadat pod mírnější odpovědnostní režim a odpovědnost za dostupnost díla jim vznikne až po obdržení upozornění od autora.

Rozumím tomu, že v současnosti mají platformy dva způsoby, jak zabránit dostupnosti děl, a sice individuální kontrolou děl (na kterou platforma nemusí mít kapacitu), či použitím automatických rozpoznávacích filtrů. Státy však budou mít 24 měsíců na transpozici směrnice a po tuto dobu je možné vyvinout alternativní technická řešení. I u filtrů je prostor pro zlepšení - doposud byly dobrovolné, ale přijetí směrnice zvýší konkurenci ve vývoji a ta může podpořit vznik dostupnějších a spolehlivějších filtrů. Již jsem se obrátila na Komisi s interpelací, zda by mohla vývoj alternativních technických řešení podpořit z unijních prostředků, např. programu Horizont 2020.

Současně bych ráda poukázala na to, že směrnice přináší i některé změny, které „svobodu internetu“ dokonce posílí. Například v současnosti jsou některé výjimky z ochrany (parodie, karikatura, recenze, apod.) dobrovolné a je na každém státě, aby určil, zda na jeho území budou platit, což je v internetovém prostředí, které nezná hranic, pochopitelně problém. Díky směrnici však budou v digitálním prostředí tyto výjimky povinné, takže nebude moci docházet k blokadě děl, které pod takové výjimky spadají.

Problematika směrnice je spletitá, takže v tomto stanovisku nemohu obsáhnout celý svůj postoj. Věřím tomu, že se mi alespoň podařilo vyvrátit některé mýty a objasnit, proč jsem přesvědčena, že směrnice je krok správným směrem a svým hlasem ji podpořím. Nepřeji si zbytečnou a nepřiměřenou regulaci internetu, ale je skutečně na čase, aby se pravidla na ochranu autorů a vydavatelů přizpůsobila internetovému prostředí. V důsledku jde o ochranu nás spotřebitelů, uživatelů internetu. V našem zájmu je, abychom měli přístup k dílům, která jsou hodnotná. Někdo tu hodnotu vytváří a někdo ji musí i zaplatit, pokud ji chce využít. Kampaň proti cenzuře internetu považuji za šíření poplašné zprávy. Prosím, nepodléhejte jí.

Své stanovisko opírám i o postoj Ministerstva kultury ČR, dle kterého dohodnutý text směrnice představuje vyvážený kompromis, který přispěje k vyšší harmonizaci autorskoprávní úpravy v EU při současném zohlednění vývoje nových technologií a obchodních modelů a stejně tak i oprávněných zájmů nositelů práv k autorskoprávně chráněnému obsahu. Ministerstvo má jednak odborný aparát a znalosti, jednak představu, jak bude směrnici transponovat, takže má v této věci moji plnou důvěru. Jsem přesvědčena, že směrnice napraví aktuální nerovnováhu mezi autory a některými internetovými poskytovateli a nedojde přitom k zásahu do svobodného internetu.

Vážím si všech občanů, kteří se zajímají o evropské dění a kontaktují nás, své zástupce v Evropském parlamentu. Pokud jsem vás nepřesvědčila, máte možnost se s aktuálním zněním textu seznámit [zde](#).

Michaela Šojdřová
poslankyně Evropského parlamentu
25. března 2019